הלכה · משנה תורה · מפרשים · אור שמח · ספר טהרה

אור שמח על משנה תורה, הלכות כלים

רבי מאיר שמחה הכהן מדווינסק

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

אור שמח על משנה תורה, הלכות כלים

רבי מאיר שמחה הכהן מדווינסק

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/אור-שמח-על-משנה-תורה-הלכות-כלים/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק ג 4
הלכה ג 4
פרק ד 4
הלכה ח 4
פרק ו 4
הלכה ב 4
פרק ז 4
הלכה א 4
הלכה יד 5
פרק ח 5
הלכה ז 5
פרק יד 5
הלכה ט 5
פרק טז 5
הלכה ב 5
הלכה יב 5
פרק כב 6
הלכה כ 6
פרק כה 6
הלכה ב 6
הלכה ח 6
הלכה יא 7
פרק כו 7
הלכה ח 7
פרק כח 8
הלכה א 8
הלכה ו 8

פרק ג

הלכה ג

השידה והתיבה כו'.

נ"ב עיין פירוש המשנה סוף מסכת כלים.

ושם במשל"מ, ויש להסתפק בכלי עץ כו', ועיין במש"כ תוס' (דף פ"ג).

נ"ב ובתוספות שם בשבת (דף מ"ד) ד"ה מוכני עיי"ש:

פרק ד

הלכה ח

בכס"מ סוף פרק, ולא כתבה רבינו פה.

נ"ב וכתבה לקמן פי"א:

פרק ו

הלכה ב

והרימון שאמרו כו' ויהיו בכלי(ם) ג' רמונים אחוזים זב"ז.

עיין השגות. ולולא דמסתפינא יתכן לפרש דהיו מניחין הרימונים בכלים שיזיעו כמו הזתים ואחר זה יסחטו אותן כמו שעשו בית מנשה שהיו סוחטין ברימונים [בפרק חביות יעו"ש] ובעת הזיעה ובעת הכבידות התחברו קצתם לקצתם ותעלינה שלשה רימונים זה לזה ואז נתמעט הרימון מגדלו עבור שיצא ממנו הזיעה והדחק שנשחק מחבירו בזה הרימון משערין שאם ניקב הכלי כמוציא רימון בשיעור שהוא בעת שיתחברו שלשה זה לזה אז הוא טהור, וכיו"ב שנינו גבי זתים לענין הכשר טהרות פ"ט ב"ה אומרים משיתחברו שלשה זה לזה יעו"ש בר"ש ולדעתי ילמד סתום מן המפורש:

פרק ז

הלכה א

התפילין משיגמור הקציצה כו'.

נ"ב תוספתא ב"ב פ"ד.

וכן בלקמן הלכה י"ד. **תפלה שנטמא כו'**. ג"כ מתוספתא הנ"ל:

הלכה יד

התפילין משיגמור הקציצה כו'.

נ"ב תוספתא ב"ב פ"ד.

וכן בלקמן הלכה י"ד. **תפלה שנטמא כו'**. ג"כ מתוספתא הנ"ל:

פרק ח

הלכה ז

חוץ מזוג של בהמה.

נ"ב גם בזוג של בהמה צ"ל ענבל כמבואר שבת שם:

פרק יד

הלכה ט

וכמה יהיה בנקב כו' בכלי שטף במוציא זתים.

נ"ב תורת כהנים שמיני פרשה ז' פסקא ט' מפורש כדברי רבינו:

פרק טז

הלכה ב

אבל טבלא של חרס כו'.

נ"ב פרק י"ב דכלים פלוגתא דר"ג ורבנן ופסק כחכמים:

הלכה יב

תנור שנתן בו עפר עד חציו אם נטמא כו'.

פירש רבינו בפירוש המשנה דאם נטמא מאוירו בלבד אינו מתטמא אלא מעפר ולמעלה ואם נטמא במגע נטמא כולו אף מעפר ולמטה, טעמו דהוי כמו כל הנך דתנינן בהו דמטמאין במגע ואינן מטמאין באויר דתנן לקמן פ"ז משנה ג' בחצר הכירה ובמשנה ה' בפטפוטי כירה ובמשנה ג' בבית הפך דטעמא דטומאתן מדברי סופרים ועבדו להיכרא כדאמרו בפרק במה טומנין, וכן פירש לקמן פי"ז ה"ה ז"ל וכן כל מה שאנו אומרים בענין זה שהוא מתטמא במגע ואינו מטמא באויר כו' לכן סבר כאן דהעפר מבטלו מתורת תנור ונמצא דהוי כמו כל כלי חרס המחובר לקרקע דטהור דדוקא בתנור גלי רחמנא דאע"ג דחברינהו לארעא לא בטיל למיהוי כגופיה דארעא כדאמר פרק כל הכלים (דף קכ"ה). אמנם במלאו עפר תו בטל לארץ הוי טהור וכיו"ב פירש רבינו במשנה י"א בתנור של

מתכת יעו"ש ואינו מקבל טומאה מחציו ולמטה רק מדבריהם לכן אם נגעה השרץ נטמא למעלה מה שחוץ לעפר ובאויר לא מטמא כמו כל הנך דעשו להיכר שאינו טמא מעפר ולמטה רק מדבריהם, אבל בבית אמר באהלות פרק ט"ו דדוקא עפר ובטלו דשם הבית אינו נטמא רק כמאן דמליא טומאה דמיא והכלי שבאוירו נטמא לכן בעי שיבטל העפר, אבל כאן שטומאת מה שבאויר תנור הוא שהתנור נטמא כדאמר סוף פ"ק דפסחים לכן בעפר לבד תו הוי ככל כלי המחובר לקרקע ואינו טמא מן התורה ודוק. ועיין פרק כ"ב מהלכות טומאת מת הכ"ב כלי חרש שנתן טיט עד חציו לא בטלו דנשאר כלי עו"ש דכלי המחובר לקרקע מציל בצמיד פתיל וכמו שוקת שחברה בסיד פ"ה דפרה יעו"ש:

פרק כב

הלכה כ

וכן שאר בגדי עניים.

נ"ב משנה פרק כ"ב וכפי פירושו שם עיי"ש:

פרק כה

הלכה ב

המטה והכר והכסת של מת וכסא של כלה ומשבר של חיה כו', כל אלו מ[ת]טמאים במדרס.

במשנה פליג ר' יוסי דאין בהן משום מושב יעו"ש. ופלא דהא על כסא של כלה נחלקו לעיל פרק כ"ב ב"ש וב"ה בניטל חפויו יעו"ש ואטו פליג ר"י על ב"ש וב"ה. ונראה דר' יוסי אמר על כסא של כלה ומשבר של חיה של מתים שכן היו עושין להם להרבות האבל כמו דאיתא כיו"ב במסכת שמחות פ"ח, לכן אמר ר' יוסי דטהור, ודוקא במטה שהנשים המבכות אותה יושבות עליה לא פליג ר"י ודוק:

הלכה ח

וכן הדין בכסא שקבעו בעריבה שהוא טהור.

נראה מדברי רבינו כאן ובפירוש המשנה דהנך דפרק כ' במקל שקבעו בכלונס וכן באבוס שקבעה בכותל וכן בקערה שקבעה בשידה [שלפירוש רבינו מיירי בשהשידה מחזקת ארבעים סאה והיא בעצמה עשויה לנחת] וכן בכופת ובמפץ שקבען בנדבך ובקורות שכל הנך שנקבעו במידי דאינו מקבל טומאה כלל לכן נשארו בטומאתן, אבל כאן שהכסא שעשוי למושב נקבע בעריבה שמקבל טומאה מדין כלי ורק ליטהר מדין

מושב אתי עלה בזה מועיל בקביעות לחודא. והוא ע"ד שאמרו ריש זבחים מינו מחריב בה יעו"ש גם לענין טומאה, לכן כיון שהעריבה מקבלת טומאה מטהרת מה שנקבע בה מדין מושב ולכן בשפופרת שאחרי שנתן בה המזוזה קבעה בכותל ה"ז מקבלת טומאה לפי שהכותל הוי דבר שאינו מקבל טומאה כמוש"פ בחבורו פי"ב ה"ה יעו"ש ודוק:

הלכה יא

וכן כל כיו"ב מדברים שאינן מקבלין טומאה אלא במחשבה שאין לך מחשבה מועלת אלא מחשבת בעלים שהן בני דיעה.

כייל רבינו בקבא רבא דרק מחשבת בעלים מהני ודמי לענין הכשר פרק י"ב מטו"א שכתב והוא שינתן מרצון הבעלים ויעוין תוס' ב"מ גבי ניחותא דמלאכת פרה דניחותא דעושה מלאכה סגי וזה כהרשב"א דמי שידיו טמאות ונטלן אפילו אחר בניחותא דיליה תליא יעו"ש. ונראה לפ"ז דזה ודאי דאם מכרו לאחר לא פקע מחשבה דבעלים ואולי גם בהפקיר וזכה אחר ויעוין עירובין (דף ע') בגר שמת כו' אבל אם הופקעה הדבר ממנו פקע מחשבה דיליה. אמנם היכי דכבר נחית עליה תורת טומאה כמו כאן ראשי כלונסות שמצאן חקוקין וחשב עליהן כו' וכיו"ב לא מסתברא דיפקע אח"כ מאותן החשיבות לקבל טומאה כיון דכבר היו ראוין לקבל טומאה, אבל לפי מה דהוי סברי אמוראי בפרק בא סימן לאמר דמחשבת חיים הוי מחשבה ופירושו דחושב לאוכלה לכשישחט או תמות כשיהיה עליה תורת טומאה, זה בודאי אם הופקרה בע"כ מאתו שנפקע רשות הבעלים ממנה טרם שירדה לתורת טומאה בעודה בחיים ודאי דפקע מחשבה דיליה, ולכן א"ש מה דמשני תמן בתרנגולת שמרדה דכיון דמרדה פקע רשות הבעלים ואינה שלו כמוש"כ בתוס' בר"פ שילוח הקן ופקע מחשבה דבעלים כיון דשלא ברצונו הופקעה מרשותו וטהורה, ודלא כדוחק רש"י שם ודוק:

פרק כו

הלכה ח

עריבה גדולה (שהיתה) [שהיא] יתר על כו' שנפחתה כו'.

במשנה עריבה כו' רע"ק מטמא וחכמים מטהרין כו'. ונראה דר' עקיבא כאן בעריבה של עץ ובפרק כ"ב מ"ט גבי כופת שסירקו כו' ובפרק כ"ז מ"ה גבי בלויי נפה וכברה חדא טעמא אית ליה יעוין בר"ש שם וגם חכמים לטעמייהו ודוק, ולכן בפרק ט"ו גבי ארובות של נחתומין דשם להיעשות כלי סגי בכרכרמן וסרקן אבל כאן להיעשות ראוי למשכב דחזינן דגבי משכב בעי שיהא מיוחד לכך דאומרין עמוד ונעשה מלאכתינו ודוק:

פרק כח

הלכה א

נפלו משקין טמאים על כני הכלים כו' ה"ז מנגבן כו'.

תוספתא [כלים] ב"ב פ"ג אמר ר"י א"א הלכה מימיהם של כהנים לא נמנעו מלהיות נותנין רגלו של שולחן [פירוש בבתיהם שהיו טהורין לקודש] ע"ג משקין טמאים אמרו מפני רגל מנגבה והיא טהורה. ועיין מה שפירשו והגיהו. ואולי ע"ד ההשערה הייתי מפרש הוראה אחרת בתיבת מפני רגל, שברגל שהיו מוציאין השולחן לעולי רגלים לחוץ להיכל והיו גם ע"ה וספק נפל משקים טמאים ע"ג הרגל של השולחן או הרגל ע"ג המשקין טמאים, ולכן כיון שבשולחן אמרינן דהוא טהור בלא טבילה אחר הרגל (יעוין פי"א מטומאת מו"מ הלכה י"א) גם כל השנה לא חששו לזה להיות נותנין רגלו של שולחן בבתיהם ע"ג משקין טמאים, ויותר טוב להגיה קצת מפני הרגל, ויעוין ירושלמי סוף חגיגה דכל החשש דטבילה היה מפני טומאת משקין יעו"ש ודוק:

הלכה ו

הרובע ואחוריו טמאין וחצי הרובע ואחוריו טהורין כו'.

משנה פרק כ"ה אמר להן של כת קודמים היא, ופירושו דאמרו בבכורות על הך דתנן בתו"כ זו עדות שהעיד חזקיה כו' בשם ר"י הזקן כל שאין לו תוך בכלי חרס כו' דיש לו תוך הרי הוא ככ"ח מה כ"ח נטמא תוכו כו' א"כ כיון דתלי בכ"ח הרי בכה"ג אילו השרץ ברובע לא נטמאו האוכלין שבחצי הרובע דתוך אחר הוי ואינו בטל אל הרובע, כן כי שויה חכמים במשקין בכלי שטף הבדל בין נטמא תוכו לאחוריו לא נתחשב החצי רובע לאחורי הרובע ופשוט. ויעוין בפ"ב בבית תבלין ובטבלה שהיא מלאה קערות יעו"ש.

ובמשל"מ בהלכה זו בסוף וגם דין זה לא ראיתי לרבינו שהביאו.

נ"ב עיין מקואות פ"ג הלכה י"ט: